

Prikaz
UDK: 005.52(497.11)"2018"(049.32)

**POSLOVNA ANALIZA I KONTROLA – INSTRUMENTI
UNAPREĐENJA KONKURENTNOSTI PREDUZEĆA
BOJAN KRSTIĆ, LJILJANA BONIĆ, EKONOMSKI FAKULTET
U NIŠU, 2018.**

Tamara Rađenović
Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu

U izdanju Centra za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Nišu objavljena je monografija nacionalnog značaja pod nazivom *Poslovna analiza i kontrola – instrumenti unapređenja konkurentnosti preduzeća*, čiji su autori profesori Ekonomskog fakulteta u Nišu, prof. dr Bojan Krstić, redovni profesor i prof. dr Ljiljana Bonić, vanredni profesor. Monografija predstavlja rezultat dugogodišnjeg proučavanja, razmišljanja i pisanja autorâ o procesu upravljanja performansama u savremenim preduzećima. Jedinstvenost ove studije sadržana je savremenom pristupu upravljanju performansama, u celovitom sagledavanju poslovne analize, kontroli kao značajnoj fazi upravljačkog procesa, i svojevrsnoj podršci menadžmentu preduzeća. Takav stav doprinosi postizanju i održavanju konkurentne prednosti datog preduzeća u dinamičnom okruženju.

Monografija *Poslovna analiza i kontrola – instrumenti unapređenja konkurentnosti preduzeća* sadrži 371 stranu, od čega je poslednjih 10 posvećeno korišćenim bibliografskim jedinicima. Strukturu monografije čini četrnaest glava, koje su međusobno logično povezane u jedinstvenu celinu. Prepoznajući značaj aktivnosti analize i kontrole, kao i njihovih elemenata za temeljno i objektivno praćenje efekata poslovanja preduzeća, autori kompetentno, kvalitetno i sveobuhvatno sagledavaju važnost i raznovrsnost aspekata poslovne analize i poslovne kontrole, pre svega, u jačanju konkurentskih sposobnosti tržišno orijentisanog preduzeća.

U prvoj glavi monografije *Konkurentnost preduzeća* autori se bave konceptom konkurentnosti i konkurentne prednosti na nivou preduzeća, kao i sagledavanjem odnosa između pojedinih upravljačkih procesa u preduzeću, i procesa unapređenja njegove konkurentnosti. Sledećih devet glava posvećeno je kompleksnoj problematici koja tretira metodološke, teorijske i praktične aspekte poslovne analize. Druga glava *Teorijsko-metodološke osnove poslovne analize u funkciji unapređenja konkurentnosti preduzeća* posvećena je konceptualnim osnovama, principima, metodama, pristupima, nivoima i dimenzijama poslovne analize, sa posebnim akcentom na identifikovanje segmenata poslovne analize koji se razmatraju u narednim glavama. *Analiza strategijskih performansi preduzeća*, kao segment poslovne analize bavi se internom strategijskom analizom. Ona podrazumeva

analizu resursa, sposobnosti i ključnih kompetentnosti preduzeća, kao i eksternu strategijsku analizu, koja akcentuje analizu okruženja u kojem preduzeće posluje. Karakteristike i elementi okruženja generišu prilike i mogućnosti, ali i ograničenja i pretnje za konkurentsku poziciju, i uspeh u konkurisanju na tržištu. Naredne dve glave: *Konceptualne osnove analize finansijskih izveštaja - finansijske analize* i *Metodološki aspekti analize finansijskih izveštaja – finansijske analize* bave se konceptualnim osnovama finansijske analize u funkciji realnog sagledavanja i unapređenja imovinskog, finansijskog i prinospnog položaja preduzeća. Glava šest *Analiza performansi rashoda*, glava sedam *Analiza performansi rezultata* i glava osam *Analiza performansi efikasnosti* pružaju detaljnu metodologiju i instrumente analize poslovnog uspeha preduzeća u funkciji postizanja konkurentске prednosti u dinamičnim uslovima poslovanja. *Analiza performansi poslovnih funkcija*, bavi se analizom performansi osnovnih poslovnih funkcija u preduzeću, a koje su od izuzetnog značaja za ostvarivanje konkurentске prednosti samog preduzeća. Naredna deseta, i ujedno poslednja glava u segmentu poslovne analize, *Analiza performansi projekta* razvija projektni pristup upravljanju kompleksnim procesima i aktivnostima preduzeća. Osmišljen, planski i organizaciono-upravljački način rešavanja specifičnih problemskih situacija i realizovanja trajnih ili trenutnih ciljeva, može da obezbedi optimalnu efikasnost projekata, a time i doprinese ukupnoj poslovnoj uspešnosti i konkurentnosti preduzeća kao ekonomskog sistema.

Poslednje četiri glave monografije postavljaju konceptualni okvir poslovne kontrole i razmatraju praktične probleme vezane za interni i eksterni nadzor u preduzećima u privatnom i javnom sektoru. Jedanaesta glava, *Konceptualni okvir kontrole kao instrumenta menadžmenta za unapređenje konkurentnosti preduzeća* determiniše elemente kontrole i razmatra operativnu, menadžment i strategijsku kontrolu u cilju praćenja aktivnosti, kako bi se obezbedilo da se one izvrše po planu i da se, eventualno, otklone sve značajnije devijacije na putu ostvarivanja konkurentске prednosti preduzeća. Naredne dve glave: *Interni nadzor u preduzećima privatnog sektora u funkciji unapređenja njihovog poslovanja* i *Eksterni nadzor nad preduzećima privatnog sektora u funkciji unapređenja njihovog poslovanja* bave se praktičnim pitanjima internog nadzora (interne kontrole, menadžment kontrole, kontroling funkcije, interne revizije), kao i pitanjima eksternog nadzora (eksterne revizije, nekih novih aktivnosti forenzičke revizije i inspekcije) u funkciji unapređenja poslovanja preduzeća u privatnom sektoru. Poslednja, četrnaesta glava, *Nadzor nad preduzećima javnog sektora u funkciji unapređenja njihovog poslovanja* posvećena je specifičnim pitanjima internog i eksternog nadzora nad javnim preduzećima, koja su u potpunom ili većinskom vlasništvu države, u strateškim privrednim delatnostima, i to sa ciljem da se istaknu mogućnosti njihovog delovanja, u pravcu unapređenja poslovanja ovih preduzeća.

U prezentovanju ove izuzetno složene, obimne i pre svega, aktuelne materije, autori su koristili kako domaću, tako i stranu literaturu, kao i sopstvena iskustva, istraživanja, stavove i ideje. Prezentovana problematika u ovom monografskom delu obrađena je na razumljiv, koncizan i naučno, i stručno prihvatljiv način. Stil pisanja jeste na nivou visokog naučnog razmatranja i prikaza tretiranih problema savremenog pristupa poslovnoj analizi, kao i poslovnoj kontroli, i njihovom značaju

za unapređenje konkurentnosti tržišno orijentisanog preduzeća. Tekst je obogaćen velikim brojem slika, shematskih prikaza i grafičkih ilustracija, kroz koje se pojednostavljuje ono što se u tekstu razmatra i objašnjava. Zauzimanje sopstvenih stavova autora, njihovo jasno isticanje, argumentovanje i korektno i objektivno zaključivanje, predstavlja posebnu vrednost ove monografije. Njenu naučnu validnost uvećava i ekstenzivan i jasan pristup prednostima, nedostacima, potencijalnim problemima i izazovima primene poslovne analize i poslovne kontrole, u pravcu unapređenja konkurentnosti preduzeća.

Monografija *Poslovna analiza i kontrola – instrumenti unapređenja konkurentnosti preduzeća* ima elemente i monografskog i udžbeničkog karaktera. Kao takva, može korisno poslužiti celokupnoj naučnoj i stručnoj javnosti koja iskazuje interesovanje za detaljno proučavanje i razumevanje poslovne analize i kontrole. Takođe, ova monografija može poslužiti i kao koristan dodatni priručnik studentima za sticanje i primenu znanja iz oblasti poslovne analize i kontrole, na svim nivoima studija, a pre svega master i doktorskim. Posebnu vrednost, takođe, može imati za zaposlene u privatnom i javnom sektoru, koji se u praksi bave poslovima upravljanja, analizom, kontrolom i drugih vidovima nadzora poslovnih aktivnosti. Utemeljena na brojnoj referentnoj stranoj i domaćoj literaturi, ova knjiga ima originalni pristup u obradi problematike poslovne analize, ali i poslovne kontrole, kao instrumenta unapređenja konkurentnosti preduzeća, što je čini značajnom i za naučnu javnost na nacionalnom nivou.

U tom smislu, monografija *Poslovna analiza i kontrola – instrumenti unapređenja konkurentnosti preduzeća*, predstavlja dobar vodič za rešavanje problema koji se odnose na poslovnu analizu i kontrolu, u funkciji upravljanja preduzećem, a u cilju unapređenja konkurentnosti preduzeća u savremenim uslovima poslovanja. Zbog svega napred navedenog, ova monografija predstavlja nemerljiv doprinos domaćoj ekonomskoj literaturi, te će naići na adekvatan odjek u naučnoj i stručnoj javnosti. S obzirom na to da ona na jedan celovit i sveobuhvatan pristup doprinosi razmatranju teorijskih i praktičnih problema iz oblasti poslovne analize i kontrole, vredi je imati u svojoj biblioteci.

Primljeno 15. februara 2018,
nakon revizije,
prihvaćeno za publikovanje 21. marta 2018.
Elektronska verzija objavljena 4. aprila 2018.

Tamara Rađenović je asistent na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu, na kome je 2017. godine odbranila doktorsku disertaciju pod nazivom *Intelektualni kapital kao determinanta unapređenja konkurentnosti u Republici Srbiji*. Autor je preko 30 naučnih radova objavljenih u vodećim međunarodnim i nacionalnim časopisima i zbornicima radova sa naučnih konferencija. Član je Izdavačkog saveta časopisa *Economics of Sustainable Development* i *Ekonomika*. Recenzent je časopisa *Applied Energy* i *Ekonomika*.